Ξενομανίας το ανάγνωσμα. Γίναμε δυτικολάτρες (Φώτης Κόντογλου)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 8 Σεπτεμβρίου, 2009

Ξενομανία δεν θα πει τίποτα. Μια φορά κι έναν καιρό είχαμε ξενομανία, δηλαδή κάποια λαφριά ψυχική αρρώστεια, ένα συνάχι. Τώρα πάθαμε μια πολύ βαρειά αρρώστεια, θες πανούκλα, θες γρίππη κακοηθέστατη, μα όχι ασιατική, αλλά ευρωπαϊκή. Πώς νά τήν πούμε; Ξενολατρία; Ξενοπροσκύνημα; Εγώ τουλάχιστο, μ' όλο που λένε πως είμαι καλός λογομάστορας, δε μπορώ να βρω κάποια ονομασία, που να μπορεί να δώσει μια μικρή ιδέα γι’ αυτή τη θανατηφόρα αρρώστεια που μας δέρνει, και που όλο και χειροτερεύει.

Και δεν είναι σωστή η ονομασία ξενολατρία. Σωστή θα ήτανε αν τη λέγαμε Δυτικολατρία. Γιατί, μονάχα τα ευρωπαϊκά πράγματα ή, καλύτερα, τα Δυτικά, είναι για μας ουρανοκατέβατα, όλα όσα έρχουνται από κείνες τις χώρες που βρίσκουνται κατά το βασίλεμα του ήλιου, ενώ δεν έχουμε την παραμικρή εκτίμηση σε ό,τι έρχεται από την Ανατολή. Είμαστε γυρισμένοι κατά το βασίλεμα του ηλίου, σα να περιμένουμε να βγει από κει ο ήλιος.
Και βέβαια, από κει βγαίνει, γιατί από κει έρχουνται όσα βγάζουνε λεφτά, οι μηχανές, οι διάφορες καλλιτεχνίες, τα σκάνδαλα, τα εγκλήματα. Οι δυτικοί άνθρωποι είναι οι πιο πρακτικοί απ' όλη την ανθρωπότητα, και για τούτο τα καταφέρανε να βγαίνει παράς απ' όλα τα πράγματα, κι από τα πιο άκερδα. Έτσι, κερδίζουνε πολλά χρήματα κάποια επαγγέλματα που σε άλλες χώρες και σε άλλα χρόνια τα θεωρούσανε χασομέρικα, όπως είναι το να τραγουδά κανένας, το να χορεύει, το να μιλά και να λέγει ό,τι κατέβει στο κεφάλι του, το να κουτσομπολεύει, το να κάνει τον αθλητή, το να μουντζουρώνει ένα σανίδι ή ένα πανί, το να φωτογραφίζει ό,τι βρει μπροστά του, το να κάνει τον τρελλό, το να γράφει βιβλία γεμάτα ανοησίες κι ακαταλαβίστικα λόγια, κι άλλα τέτοια αμέτρητα κι απίστευτα πράγματα.
Σε κείνες τις βλογημένες χώρες όλα έχουνε γίνει μεγάλες και βαθειές επιστήμες, το κούρεμα των μαλλιών, το βάψιμο των γυναικών, που τις βάφουνε και τις ξεβάφουνε δυο και τρεις φορές τη βδομάδα οι «σπουδάσαντες» εν Ευρώπη καλλιτέχναι - επιστήμονες, το κόψιμο των νυχιών, το τρίψιμο των ποδιών, το «αισθητικό» αναμάλλιασμα, το «αισθητικό» στόλισμα της βιτρίνας, το «αισθητικό» μεταχείρισμα του πελάτη, οι «αισθητικοί» γάμοι, τα «αισθητικά» μνημόσυνα, οι «αισθητικές» νεκροφόρες, οι «αισθητικές» κηδείες κλπ., όλα, επαγγέλματα απ' όπου κερδίζει πολύς κόσμος, κι όχι μοναχά κερδίζει, μα και κερδίζει πολλά, περισσότερα από τα «ντεμοντέ» επαγγέλματα του επιπλοποιού, του ράφτη, του τσαγκάρη κλπ.

Μ' αυτόν τον τρόπο η Ευρώπη πήρε με το μέρος της όλον τον κόσμο, και περισσότερο εμάς τους Έλληνες, που φαίνεται πως είχαμε κι ανέκαθε την αρρώστεια της ξενομανίας, όπως φαίνεται από τούτα τα λόγια που έχει γράψει ο Παυσανίας ο Περιηγητής: «*Έλληνες αεί εν θαύματι τιθέασι τ' αλλότρια ή τα οικεία*», δηλαδή: «Οι Έλληνες πάντα νομίζουνε πως είναι πιο θαυμαστά τα ξένα πράγματα, παρά τα δικά τους».

Η Δύση καταγίνεται με τις επιστήμες, κι οι **μηχανές** που φτιάνει, θαμπώνουνε τους λαούς σαν κάποια μαγικά πράγματα. Κοντά στη λάμψη που έχουνε οι μηχανές, είναι και το κέρδος που βγαίνει από το κάθε πράγμα που γίνεται στην Ευρώπη, κι έτσι, ο άνθρωπος που δεν έχει πνευματική ανεξαρτησία, υποδουλώνεται σαν υπνωτισμένος σ' αυτή τη μάγισσα Κίρκη, κι ό,τι του δίνει αυτή το θεωρεί ουρανοκατέβατο. Μ' αυτόν τον τρόπο, όλα τα ιδεώδη που έχουνε οι άνθρωποι που ζούνε στις χώρες που δεν έχουνε μηχανικό πολιτισμό, βρίσκουνται στη Δύση.

Από τη Δύση εβγήκε **η Μόδα**, αυτό το ανεξήγητο κι ακατανόητο τέρας, που δεν αντιστέκεται στις προσταγές του κανένας άνθρωπος. Ένα φόρεμα, ή ένα οποιοδήποτε πράγμα, που ήτανε όμορφο την περασμένη βδομάδα, σήμερα δεν είναι πια όμορφο, γιατί τέτοια διαταγή ήρθε από το Παρίσι, από τη Λόντρα, ή από την Αμερική. Αυτή η αλλαγή δίνει μεγάλη κίνηση στο εμπόριο, στο αλισβερίσι.

Στη Δύση λοιπόν όλα γίνουνται **λεφτά**. Πώς να μην έχουμε σε μεγάλη υπόληψη ό,τι κάνει κι ό,τι μας στέλνει, ακόμα και τα πιο τρελλά πράγματα; Πλήθος εργοστάσια δουλεύουνε και γεμίζουνε τον κόσμο γυαλιά, στυλό, αναπτήρες (όλο πιο τέλεια κι όλο πιο τελειοποιημένα), μηχανές φωτογραφικές, ραδιόφωνα της τσέπης, ρολόγια ίσαμε ένα κουμπί, που για να δεις την ώρα πρέπει νάχεις φακό, κι άλλα κι άλλα. Δεν έμεινε άνθρωπος που να μην έχει ένα και δυο στυλό, δυο - τρία ζευγάρια γυαλιά, μια μηχανή, ένα ραδιόφωνο σαν ταμπακέρα. Η μάγισσα Κίρκη πίνει το αίμα τους, ρουφά, τον παρά τους, κι αυτοί ορκίζουνται στ' όνομά της. Η αλήθεια είναι πως τους δίνει ένα σωρό χρειαζούμενα πράγματα, τους φορτώνει όμως κι ένα σωρό αδιαφόρετα, κι αλλοίμονο σ' όποιον δεν συμμορφωθεί με τις προσταγές της να τα φορτωθεί!

Οι Έλληνες είναι οι πιο πιστοί προσκυνητές της. Μόλις μαθευτεί πως η Μάγισσα έβγαλε κάτι «καινούριο», ή στη μόδα της φορεσιάς, ή στην τέχνη καμμιά καινούρια «τεχνοτροπία», ή κάποια νέα θεωρία, ή κανέναν καινούριο αναπτήρα, ή κάποιο άλλο «θαύμα» τέλος πάντων, τρέχουνε ποιος να πρωτοπροφτάξει να το πάρει ή να το μιμηθεί. «Είναι ευρωπαϊκό!», που θα πει: «Βασιλίκια διαταγή και τα σκυλιά δεμένα». Εξ άλλου, όπως είπαμε, ευρωπαϊκό θα πει πάντα «*το τερπνόν μετά του ωφελίμου*». Τζίρος!

Μια Κυριακή, μετά τη λειτουργία, είχε δυο - τρία μνημόσυνα στην εκκλησία που πήγα. Κι επειδή βιαζόντανε, παπάδες και ψαλτάδες, να τελειώσουνε γρήγορα με τον

Θεό για να δούνε την πελατεία, τόλμησα να πω δυο λόγια για τα θεατρικά αυτά μνημόσυνα, με τα φρικτά μωβ κρέπια, με τις γλάστρες, με τις κορδέλλες με τα χρυσά γράμματα, και με τους διάφορους χαροεργολάβους. Τί ήθελα να μιλήσω; Με περιλάβανε όλοι οι «ενδιαφερόμενοι» της επιχειρήσεως, και πιο λυσσασμένα οι εργολάβοι με τα φοινικοειδή, με τα κρέπια, με τις χρυσωμένες κορδέλλες, με τα «ικριώματα», με τους δίσκους τα κόλλυβα. «Ποιός θα δούλευε, μου λέγανε, αν δεν γινόνταν έτσι επίσημα τα μνημόσυνα κι οι κηδείες; Πού βρισκόμαστε; Στα βλαχοχώρια;».
Και καλά η πιάτσα! Μα κάποιοι που θάπρεπε να είναι λιγώτερο δυτικόπληκτοι, όπως είναι οι ιερωμένοι; Αχ! Ίσια - ίσια, πολλοί από τους ρασοφόρους έχουνε κολλήσει πολύ βαρειά την αρρώστεια της ξενολατρίας. Τί λέγω; Βαστούνε το μπαϊράκι της και πάνε μπροστά από μας τους κοσμικούς.
Για να δείτε πως μιλώ αληθινά, και για να θαυμάσετε ως ποιο σημείο μπορεί να γελοιοποιηθεί ένας άνθρωπος, και μάλιστα κληρικός, από την ξενομανία, γράφω παρακάτω ένα περιστατικό, από τα πολλά που γίνουνται γύρω στην τέχνη μου:

Τα τελευταία χρόνια άρχισε ο κόσμος να εκτιμά τη δυσφημισμένη βυζαντινή τέχνη, κι ήρθανε σε μένα πολλοί νέοι να τους μάθω τη βυζαντινή αγιογραφία, δικοί μας και ξένοι.
Ένας δεσπότης, μη έχοντας ιδέα απ' ό,τι γίνεται σ' αυτό το κεφάλαιο, και πιστεύοντας πως όλα βρίσκουνται στην Ευρώπη, έστειλε ένα νέο θεολόγο που είχε κλίση στη ζωγραφική, να σπουδάσει αγιογραφία σε μια σχολή της Γερμανίας. Εκεί του είπανε πως δεν διδάσκεται εκεί η αγιογραφία, και του συστήσανε νάρθει σε μένα. Από κει πήγε στο Παρίσι, και του είπανε και κει να γυρίσει στην Ελλάδα. Τέλος, πήγε και στο Βέλγιο, και τον στείλανε πάλι σε μένα, λέγοντάς του πως σκοπεύουνε να μου στείλουνε δυο σπουδαστές για να μάθουνε την αγιογραφία.
Αφού λοιπόν βρίσκουνται σε τέτοια πνευματική κατάσταση οι ιεράρχες της Ελληνικής Ορθοδοξίας, τί να κάνουνε οι εργολάβοι κηδειών;

*(Απόσπασμα από το βιβλίο **Μυστικά Ανθη**, Εκδόσεις: Αστήρ – Παπαδημητρίου)*